

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1904

Vragen van het lid **Van Kent** (SP) aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over *het bericht «Risico's met bouw materiaal vol gevaarlijke stoffen al jaren bekend, Rekenkamer kritisch»* (ingezonden 19 maart 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Jansen** (Infrastructuur en Waterstaat) (ontvangen 10 april 2025).

Vraag 1

Waarom luistert u niet naar de signalen van de Algemene Rekenkamer, ILT en de Arnhemse omgevingsdienst, die u waarschuwen voor de risico's van verkeerde toepassingen van immobilisaat?¹

Antwoord 1

Ik herken de signalen van de Algemene Rekenkamer, ILT en ODRA en neem deze serieus. Om meer grip te krijgen op een verantwoorde toepassing van immobilisaat worden onderstaande acties ondernomen.

- Een hoofdbestanddeel van immobilisaat is AVI-bodemas. AVI-bodemas is het restproduct dat ontstaat bij het verbranden van huishoudelijk afval en bedrijfsafval in een afvalverbrandingsinstallatie (AVI). Deze bodemas kan worden gewassen en vervolgens als ophoogmateriaal worden toegepast. Tot dusver mag ook ongewassen bodemas worden gebruikt om een immobilisaat te maken of worden toegevoegd aan beton. Het voornemen is om in het Circulair Materialenplan (CMP) een verplichting op te nemen om – uiterlijk twee jaar na inwerkingtreding van het CMP – alle AVI-bodemas verplicht te reinigen (wassen) tot een kwaliteit die voldoet aan de normen uit de bodemregelgeving voor een vrije toepassing op of in de bodem. Op die manier komt er op termijn één uniforme, hoogwaardige kwaliteit AVI-bodemas op de markt. De termijn van twee jaar is nodig om de sector voldoende tijd te geven om zich voor te bereiden op deze verplichting. Er is onder meer sprake van benodigde investeringen in wascapaciteit en aanpassing van bestaande logistieke en verwerkingsketens. Ook moeten de relevante regelgeving en uitvoeringsinstrumenten worden aangepast. Een realistische invoeringstermijn is essentieel om te

¹ Omroep Gelderland, 1 maart 2025, «Risico's met bouw materiaal vol gevaarlijke stoffen al jaren bekend, Rekenkamer kritisch», (<https://www.gld.nl/nieuws/8276455/riscos-met-bouw-materiaal-vol-gevaarlijke-stoffen-al-jaren-bekend-rekenkamer-kritisch>)

- zorgen voor een zorgvuldig en uitvoerbaar proces, waarbij milieuwinst wordt geboekt zonder dat de verwerking van bodemas tot stilstand komt.
- In de verzamelbrief bodem en ondergrond van 12 november 2024 (Kamerstukken II, 2024/25, 30 015, nr. 127) is aangegeven dat binnen de herijking van de bodemregelgeving wordt verkend of het zinvol en haalbaar is om naast de kwaliteitsborging van het produceren van immobilisaat ook de kwaliteitsborging van het toepassen van bepaalde secundaire bouwstoffen binnen het publieke private stelsel van kwaliteitsborging bodembeheer (Kwalibo) te regelen. Dit wordt tevens verkend voor immobilisaat en AVI-bodemas.
 - Verder geldt sinds 1 januari 2024 een informatieplicht voor het toepassen van immobilisaten. Dit geeft het lokale bevoegd gezag de mogelijkheid om toe te zien op een juiste toepassing. Daarnaast wordt bekeken of een registratieplicht van toegepaste immobilisaten een oplossing kan bieden om ook in de toekomst meer zicht te hebben op de toepassingslocaties. Ook wordt bekeken hoe praktische handvatten kunnen worden geboden aan bevoegd gezag om toe te kunnen zien op het (functioneel) toepassen van immobilisaat.
 - Daarnaast is de Branchevereniging Immobilisatiebedrijven bezig met de herziening en actualisatie van het Kwalibo normdocument voor immobilisaat (Beoordelingsrichtlijn 9322). Deze beoordelingsrichtlijn bevat voorschriften voor producenten, gericht op de kwaliteitsborging van het produceren van immobilisaat. Producenten volgens deze beoordelingsrichtlijn geeft waarborgen dat het immobilisaat voldoet aan de milieueisen van de bodemregelgeving; daarbij blijft uiteraard van belang dat deze op de juiste manier wordt toegepast. Ik vind deze herziening van de beoordelingsrichtlijn een goede stap, het Ministerie van IenW is betrokken bij de herziening van deze beoordelingsrichtlijn.
 - Tot slot zullen de ILT en de omgevingsdiensten toezicht blijven houden op de productie en toepassing van immobilisaat. Uit de controles van de ILT in 2024 bleek een daling van de geconstateerde overtredingen ten opzichte van 2023. De ILT is voornemens om in 2025 een hercontrole uit te voeren naar de geconstateerde overtredingen in 2024.

Vraag 2

Deelt u de mening van de Omgevingsdienst Arnhem, dat immobilisaat een tikkende tijdbom is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Nee, ik deel deze mening niet. Wel herken ik de zorgen over immobilisaat. Immobilisaat is een secundaire bouwstof. Secundaire bouwstoffen kunnen in beginsel nuttig en verantwoord worden ingezet voor het aanleggen van bijvoorbeeld een fundering of bij kustverdediging. Dit spaart primaire bouwstoffen uit waarmee onnodige stort wordt voorkomen. Dit mag echter niet ten koste gaan van de kwaliteit van de bodem. In het verleden zijn er incidenten geweest waarbij de voorwaarden voor het juist produceren en toepassen van immobilisaat onvoldoende in acht zijn genomen. Daarom zijn en worden maatregelen genomen zoals aangegeven in het antwoord op vraag 1.

Vraag 3 en 4

Welke stappen gaat u nemen om verdere vervuiling van het milieu door immobilisaat bij bedrijventerrein 7Poort in Zevenaar te voorkomen?

Welke stappen gaat u nemen om te voorkomen dat afvalstoffen vrijkomen op de nieuwbouwlocatie waar 11.000 heipalen door de fundering zijn geramd, zoals aangegeven door de Omgevingsdienst Arnhem?²

Antwoord 3 en 4

Het is aan bevoegd gezag ter plaatse (gemeente) om toezicht te houden op het juist toepassen van immobilisaat (conform de bodemregelgeving) en waar nodig en zo mogelijk ook preventief handhavend op te treden. Bij

² Omroep Gelderland, 1 maart 2025, «Toezichthouders waarschuwen er al jaren voor, maar hier ging het toch mis», (<https://www.gld.nl/nieuws/8276450/toezichthouders-waarschuwen-er-al-jaren-voor-maar-hier-ging-het-toch-mis>)

overtreding of dreigende overtreding van de zorgplicht kan de verantwoordelijke hierop worden aangesproken. Indien de omgevingsdienst daarnaast twijfels heeft of het immobilisaat op de juiste wijze is geproduceerd (conform Beoordelingsrichtlijnen 9322 en 7500), dan zal de omgevingsdienst de ILT benaderen. De ILT kan dit vervolgens onderzoeken en ook handhavend optreden tegen de producent van immobilisaat.

Vraag 5

Bent u bereid de rekening voor het opruimen van het milieu te sturen naar opdrachtgevers en aannemers die verantwoordelijk zijn voor deze milieuvervuiling?

Antwoord 5

Uitgangspunt van de bodemregelgeving is dat de vervuiler betaalt. Dit houdt in dat de kosten van milieuverontreiniging en andere schade zoveel mogelijk op de veroorzaker daarvan worden verhaald. Om dit te borgen bestaan verschillende vormen van zorgplicht.³ Wat in een concrete situatie op de individuele veroorzaker te verhalen is, vergt altijd een specifieke afweging.

Vraag 6

Wat is uw reactie op het advies van de Arnhemse Omgevingsdienst, om gebruik van immobilisaat te verbieden in en rondom gebieden waar drinkwater wordt gewonnen?

Antwoord 6

Dit is een afweging die het bevoegd gezag kan maken. De Omgevingswet biedt decentrale overheden de mogelijkheid voor lokaal maatwerk ten opzichte van de algemene regels om rekening te kunnen houden met de lokale omstandigheden.

Vraag 7

Bent u van mening dat alleen een informatieplicht voldoende is om omwonenden te beschermen tegen immobilisaat? Zo nee, welke verdere stappen gaat u zetten?

Antwoord 7

Een combinatie van algemene regels en een wettelijke zorgplicht vormen de kaders voor het toepassen van (secundaire) bouwstoffen. Dit biedt een voldoende juridische basis voor verantwoorde toepassing. In de praktijk blijkt dat het voor toepassers lastig is om op basis van de zorgplicht de juiste maatregelen te nemen en voor het bevoegd gezag om daarop toe te zien. Daarom is per 1 januari 2024 een informatieplicht ingevoerd voor immobilisanten. Hiernaast worden nog meer acties ondernomen, zie daarvoor mijn antwoord op vraag 1.

Vraag 8

Wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat bedrijven de regels rondom immobilisaat goed naleven?

Antwoord 8

Hiervoor verwijs ik naar de antwoorden op de vragen 1, 3, 4 en 7.

Vraag 9

Kunnen we uw uitspraak dat recyclen nuttig is, maar niet ten koste mag gaan van de kwaliteit van de bodem, interpreteren dat de belangen van volksgezondheid en milieu zwaarder wegen dan de belangen van de industrie?⁴ Zo ja, hoe gaat u dit waarmaken?

³ <https://iplo.nl/thema/bodem/bodembescherming/zorgplicht-bodemverontreiniging/>

⁴ Omroep Gelderland, 5 maart 2025, «Incidenten zijn kwalijk», zegt Staatssecretaris na onthulling over gerecycled materiaal. (<https://www.gld.nl/nieuws/8279820/incidenten-zijn-kwalijk-zegt-staatssecretaris-na-onthulling-over-gerecycled-materiaal>)

Antwoord 9

Mijn uitspraak gaat niet over een belangenafweging tussen volksgezondheid en milieu aan de ene kant en de belangen van de industrie aan de andere. Deze belangen staan overigens ook niet per definitie tegenover elkaar. Ik zie voldoende mogelijkheden voor bedrijven om te zorgen voor steeds schonere afvalproducten die tevens kunnen voldoen aan de randvoorwaarden voor bodem- en waterkwaliteit. Een goed voorbeeld is het wassen van AVI-bodemas, zoals aangegeven in antwoord 1.